

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Перевалова Л.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Серед найбільш уразливих верств населення, що страждають від збройних конфліктів, є діти. Вони потребують особливої уваги та захисту. Сьогодні ця тема є надзвичайно актуальною не тільки для України, але й для усього світу, що пов'язано з повномасштабною агресією Росії проти нашої країни, яка призвела до збільшення порушень прав дітей. Згідно з інформацією Офісу Генерального прокурора станом на 13 листопада 2022 року більше ніж 1260 дітей постраждали в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, 430 дітей загинули, поранення отримали понад 830 дітей. Зазначені дані не є остаточними, війна триває, не усі території звільнені від окупації, кількість постраждалих та загиблих дітей постійно зростає.

Проблема захисту прав дітей під час збройних конфліктів, як міжнародних, так і внутрішніх, залишається постійною турботою міжнародної спільноти. До основних міжнародно-правових актів, які є основою для захисту дітей у ситуаціях збройного конфлікту, відносяться Конвенція ООН про права дитини (1989 р.), Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах (2000 р.), Женевські конвенції про захист жертв війни (1949 р.), Додаткові протоколи до Женевських конвенцій (1977 р.), Конвенція Міжнародної організації праці про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (1999 р.), Римський статут Міжнародного кримінального суду (2002 р.) та інші міжнародні документи.

В багатьох положеннях Женевських конвенцій та Додаткових протоколах до них містяться вимоги особливого захисту прав дітей, це стосується надання їм продовольства, одягу, зміцнювальних засобів, турботи про дітей, які осиротіли або розлучені зі своїми сім'ями тощо. Відповідно до Конвенції про права дитини держави повинні дотримуватися і забезпечувати дотримання норм міжнародного гуманітарного права, що стосуються дітей, вони повинні приймати «всіх можливих заходів з метою забезпечення захисту постраждалих дітей від збройного конфлікту та догляду за ними». Ця норма згадувалася і в декількох резолюціях Ради Безпеки ООН і Генеральної Асамблеї ООН як загальною, так і в зв'язку з конкретними збройними конфліктами. В резолюції, що стосується дітей в умовах збройного конфлікту і прийнятої в 1999 році Рада Безпеки ООН закликала сторони в збройних конфліктах «приймати реальні заходи для зведення до мінімуму шкоди, що завдається дітям під час збройних конфліктів». Система міжнародних угод, протоколів та інших інструментів міжнародного гуманітарного права продовжує розвиватися та надавати рекомендації щодо того, як розширити захист і дотримання прав дитини під час збройних конфліктів. Однак, ефективне впровадження стандартів, передбачених цими нормативно-правовими актами, досі є значною проблемою в багатьох частинах світу, і, зокрема, в Україні.